

[Finansministeren]**Seniorpolitik**

Finansministeriet og de statslige personaleorganisationer (CFU) har nedsat en arbejdsgruppe, der skal udarbejde en fælles vejledning om seniorpolitik på det statslige område.

Nye organisationsformer og -strukturer i stat, amter og kommuner**Decentralisering og nye styreformer**

Finansministeriet vil udarbejde et oplæg om decentralisering og nye styreformer i det offentlige: Nye virksomhedsmodeller for offentlige serviceinstitutioner og anvendelse af markedsmekanismer og andre selvregulerende mekanismer.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg skal indledningsvis gøre opmærksom på, at jeg efter anmodning fra forslagsstillerne skal lade punkt 3 udgå af dagsordenen for mødet i dag.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 186:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. (Omlægning af ægtefællepensionsordningen m.v.).

Af arbejdsministeren (Kirkegaard).
(Fremsat 2/5 91).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 2 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 69:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Af Taanquist (S) m.fl.
(Fremsat 16/4 91).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Arbejdsministeren (Kirkegaard):**

Beslutningsforslaget fra Socialdemokratiet pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Til-

lægspension, og som det fremgår, har regeringen allerede imødekommet Socialdemokratiets ønsker, og jeg kan således i det hele henvise til regeringens lovforslag nr. L 186 og min tale ved fremsættelsen af dette, som vi jo også skal handle i dag. Jeg kan dog sige, at vi havde fremsat dette forslag, også selv om Socialdemokratiet ikke havde fremsat noget beslutningsforslag.

Der er enkelte forskelle mellem de to forslag, som jeg gerne vil knytte nogle bemærkninger til. Efter beslutningsforslagets punkt 1 skal der ved dødsfald udbetales et beløb til de efterladte, der skønnes at blive hårdest økonomisk ramt af dødsfald. Af forslagets bemærkninger fremgår det, at de største beløb skal udbetales til de aldersgrupper, der har de største forsørgerbyrder, og det skulle være de 40-årige.

Jeg vil gerne sætte et stort spørgsmålstegn ved, om det er rigtigt. Hvorfor skal en efterladt efter et ATP-medlem, der er fyldt 70 år, ikke have et engangsbetrag? Har den, der bliver enke eller enkemand i en høj alder, og som skal omstille sig til tilværelsen som enlig, ikke behov for et beløb til denne omstilling? Og er det rimeligt at omfordele ATP's midler fra de ældre til de midaldrende? Det har regeringen svært ved at forstå. Men lad os tage denne debat under behandlingen af regeringens forslag. Efter vores synspunkt skal det væsentlige være en sammenhæng mellem den optjente pensionsret og det beløb, der skal udbetales.

I beslutningsforslagets punkt 2 foreslås det, at der ved fravær fra arbejdsmarkedet på grund af arbejdsløshed, sygdom eller barsel indbetales bidrag til ATP. Dette er regeringen helt åben over for, blot det under ingen omstændigheder berører statskassen, og under den forudsætning er jeg parat til at diskutere mulige modeller herfor.

For så vidt angår forslagets punkt 3 og 4 er dette fuldt ud medtaget i regeringens forslag.

Det er min opfattelse, at der et meget stort stykke af vejen er sammenfald mellem dette beslutningsforslag og regeringens lovforslag, og jeg håber derfor, at vi i løbet af sommeren kan finde en fælles løsning.

På denne baggrund skal jeg på regeringens vegne delvis afvise forslaget og i øvrigt henvise til regeringens eget forslag.

Taanquist (S):

Det er nu næsten 1½ år siden, at der fra

[Taanquist]

ATP's bestyrelse fremkom et forslag om ændring af ATP-loven, og allerede dengang var det hårdt tiltrængt. Der var ikke tale om omfattende ændringer og især ikke om ændringer i ATP-lovens grundlæggende principper, men der er nogle bestemmelser, som dels aldrig har været helt accepteret af medlemmerne, dels aldrig har været rigtigt forstået. Dette er blevet understreget af de mange henvendelser, vi har fået, siden ATP-bestyrelsens forslag blev refereret i dagspressen, og jeg tror også, at den senere tids læserindlæg i dagbladene siger noget om, hvor meget det betyder for folk, når vi laver regler, der er uforståelige eller ude af trit med den almindelige opfattelse.

Vi har længe ventet på, at arbejdsministeren skulle komme med et udspil, men da der ikke var tegn på, at et sådant ville komme, valgte Socialdemokratiet at fremsætte sit eget beslutningsforslag nr. B 69 for i det mindste at få arbejdsministeren ud af busken og for at få startet diskussionen her i Folketinget. Jeg hørte godt, at arbejdsministeren sagde, at regeringens forslag ville være kommet under alle omstændigheder. Jamen det havde vi ikke fået noget tilsagn om, og der var ikke stillet os noget håb i udsigt om, at arbejdsministeren ville fremsætte et sådant forslag, og derfor følte vi os nødsaget til i det mindste at få startet diskussionen her i Folketinget ved at fremsætte vort beslutningsforslag. Jeg skal senere vende tilbage til beslutningsforslaget som ordfører for forslagsstillerne i den rette orden i ordførerrækken.

Om regeringens forslag vil jeg sige, at der er nogle dele, vi er uenige i, medens der er andre dele, som vi håber vi kan forhandle os til rette om – og jeg er da glad for, at arbejdsministeren også understreger, at vi sandsynligvis kan finde enighed om alle punkterne her – og der er nogle andre dele, som vi umiddelbart er helt enige i, men som vi bare ikke har fundet det hensigtsmæssigt at tage med i vort beslutningsforslag.

Vi er selvsagt ikke enige med arbejdsministeren i forslaget om den ydelse, der skal udbetales, hvis et medlem dør inden det 67. år. Vi foreslår, som det ses af vort beslutningsforslag, en ydelse til de efterladte, der er størst på et tidspunkt, hvor der er forsørgerbyrder, og hvor det er vanskeligst at omstille sig til tabet af en ægtefælles eller en samlevers indkomst. Der er vi åbenbart uenige med arbejdsministeren, men lad os se på det under udvalgsarbejdet.

Jeg mener, at arbejdsministerens antydning af, at der tages noget fra de ældre og gives til de yngre, er forkert. Vi har ligesom arbejdsministeren foreslået en overgangsordning, der påvirker, at de nuværende ældre ikke lider noget tab som følge af nyordningen, og dermed kan vi se med helt friske øjne på, hvordan vi skal bruge den del af det samlede pensionsbeløb, der i dag bruges til ægtefællepensionen, så folk i højere grad føler, at deres penge ikke er spildt, hvis de dør, inden de bliver 67 år.

Arbejdsministeren har heller ikke stillet noget forslag om, hvorledes man tilgodeser dem, der på grund af langvarige dagpengeperioder, især arbejdsløshedsperioder, ikke optjener ret til fuld ATP. Så vidt jeg kan skønne, er det også et forhold, der især berører kvinder, fordi de oven i eventuelle arbejdsløshedsperioder i mange tilfælde også har en, to, tre eller flere barselperioder, hvor der ikke indbetales ATP-bidrag, og det er da meningsløst, at de af den grund skal straffes i den sidste ende.

Derimod er vi altså enige med arbejdsministeren i, at der bør skabes mulighed for, at mindre pensionsydelse udbetales som engangsbeløb, og at de indbetalte ATP-bidrag gøres ens for timelønnede og månedslønnede, sådan som vi også selv har foreslået.

Vi er enige i, at kravet om 10 års medlemskab og 10 års ægteskab for at få del i engangsydelsen til de efterladte ændres, så der alene kræves 3 måneders ægteskab.

Vi mener også, at en efterladt samlever bør have ret til ydelsen, men hvis det rejser for mange juridiske problemer lige nu, er vi da villige til at vente med at se på det til senere for ikke at forsinke vedtagelsen af dette forslag.

Vi mener heller ikke i Socialdemokratiet, at der bør ske ændring i forholdet mellem den del af pensionsbeløbet, der anvendes til egenpension, og den del, der anvendes til de efterladte, det vil sige, at de ca. 12 pct. af pensionsbeløbet fortsat anvendes til sidstnævnte formål.

Jeg skal ikke undlade at bemærke, at reglerne for, hvordan man beregner ATP, er utrolig indviklede, og med det af arbejdsministeren fremsatte forslag er det blevet endnu mere indviklet. Jeg tror ikke, der er nogen, der ved at læse loven kan danne sig noget overblik over, hvor stor vedkommendes pension bliver.

Men lad mig til slut udtrykke vor tilfredshed med arbejdsministerens tidsplan. Vi kan ikke

[Taanquist]

nå at få vedtaget noget fornuftigt i denne samling, men det er godt, at vi får indledt udvalgsarbejdet nu, så vi kan arbejde med sagen hele sommeren og derefter vedtage forslaget i begyndelsen af næste samling til ikrafttræden 1. januar 1992.

Pia Christmas-Møller (KF):

For Det Konservative Folkeparti er det ganske uforståeligt, at Socialdemokratiet lægger op til at ville adoptere ATP-husets forslag. Vi kan simpelt hen ikke forstå, at Socialdemokratiet vil favorisere en meget lille yngre gruppe på bekostning af de mange ældre, som har indbetalt igennem et langt liv. Vi kan ikke forstå, at Socialdemokratiet på denne facon vil føre fordelingspolitik over ATP-ordningerne. Vi kan ikke forstå, at man via ægtefællepensionsordningerne vil indføre en slags livsforsikring. Det har aldrig været ideen med ATP. ATP-ordningen er som bekendt en supplerende pensionsopsparing med henblik på supplerende pensionsydelse til folkepensionen.

Vi noterer med tilfredshed, at Socialdemokratiet i sit beslutningsforslag har taget stilling til spørgsmålet om, hvor mange penge der skal bruges til selve ægtefællepensionsordningen. Det var et spørgsmål, vi ikke kunne få svar på, sidst vi debatterede det her i salen. Vi noterer altså med tilfredshed, at Socialdemokratiet vil lave ændringerne inden for den økonomiske ramme, som i dag bruges på ægtefællepensionsordningen, og det betyder, at der ikke tages noget fra gruppen af egenpensionister. Det lægger vi vægt på, og det er vi tilfredse med.

Hvad angår arbejdsministerens forslag, er vi overordentlig glade for, at det kommer nu, og at det har den form, det har. Det er et markant brud med de mange betingelser, der i dag eksisterer for overhovedet at kunne få en ydelse. Vi er glade for, at man vil ophæve aldersgrænsen på 62 år og anciennitetskravet på 10 år. Vi er også glade for, at man vil ophæve den eksisterende betingelse om, at man skal have været gift i mindst 10 år forud for et eventuelt dødsfald, for at man overhovedet kan opnå en ægtefællepension. Vi synes, det er rimeligt, at der indsættes en grænse på 3 måneder; det svarer fuldt ud til en række andre pensionsordninger. Vi er også tilfredse med, at samordningsreglen ophæves for medlemmer, der ikke er fyldt 67 år.

Vi er enige med Socialdemokratiet i, at ægtefællepensionen skal udbetales som en engangsydelse. Vi er glade for, at man på denne måde får mulighed for at hjælpe kontant med et mærkbart beløb. Vi noterer, at udbetalingsprofilen med vores forslag svarer til den indbetalingsordning, den enkelte pensionist har haft. Der er en samklang mellem de penge, man har indbetalt, og det, der eventuelt kan udbetales, og det er vi overordentlig tilfredse med. Vi vil gerne i udvalget se på, om beløbet kan gøres helt uafhængigt af efterlevendes alder, og der er også enkelte andre elementer, vi vil se på i udvalget.

Vi foretrækker så langt arbejdsministerens forslag, som er gennearbejdet, og som vil glæde mange af de pensionister, der kommer i den uheldige situation at blive efterladt i forbindelse med et dødsfald. Vi mener, at det vil imødekomme meget af den kritik af det nugældende regelsæt, vi har mødt ude omkring, og vi er derfor lidt kede af, at Socialdemokratiet bruger lejligheden til at prøve at gennemføre en fordelingspolitik, som lægger op til, at mange ikke længere vil kunne se ATP-ordningen som en egentlig pensionsordning. Det er ærgerligt, og jeg håber, at vi under det videre arbejde kan finde frem til fælles holdninger.

Men ét står fast, nemlig at Det Konservative Folkeparti lægger afgørende vægt på, at det beløb, der kan udbetales, har en sammenhæng med det beløb, der rent faktisk er indbetalt af afdøde. Vi kan ikke gå med til, at nogle ganske få familier i 40-års-alderen kan få op til 80.000 kr. i engangsydelse, mens familier i 70-års-alderen, som der er mange af, ikke kan få en krone. Det er det, der lægges op til ved ATP's forslag, og det er det, Socialdemokratiet tilsyneladende støtter. Der må vi sige fra; det er overhovedet ikke en del af den tankegang, der ligger bag ATP-ordningen.

Helge Sander (V):

Først og fremmest vil jeg glæde mig over det, der er enighed om, for det synes jeg nemlig er ganske væsentligt, og det er, at vi tilsyneladende har et bredt flertal for, at vi nu skal gå over til at udbetale en engangsydelse i forbindelse med dødsfald i stedet for disse mindre beløb, som det hidtil har været praksis at udbetale løbende. Det er jo ganske rigtigt, som det allerede er sagt herfra, at det har vi mødt stor utilfredshed

[Helge Sander]

med i mange sammenhænge både på vore møder og ved de mange henvendelser, vi har fået. Så jeg synes, det er virkelig positivt, at der nu bliver taget skridt til at ændre dette forhold, og ligeledes, at vi dermed også får fjernet mange af disse restriktive begrænsninger, som også har været ganske uacceptable og uforståelige for mange af ATP-modtagerne.

Men når denne væsentlige enighed er konstateret, må jeg til gengæld erklære mig meget uenig med Socialdemokratiet i politikken med hensyn til, hvem der skal have pengene. Vi har ved forslaget fremkomst tilladt os at kalde det rent tyveri, når Socialdemokratiet ønsker, at pengene skal gå til de yngre årgange, hvorimod de ældre, dem på 70 og derover, overhovedet ikke skal have en krone. Det føler vi er særdeles unaturligt og meget urimeligt, og det kan vi som sagt slet ikke følge.

Jeg kan selvfølgelig sagtens bekræfte, at 40-årige har et stort behov – det skal der ikke herske tvivl om – men jeg mener bare, at det er helt urimeligt, hvis vi skal løse dette problem med midler, som er indbetalt af mennesker, som burde kunne have en rimelig forventning om, at de skulle tilgodese dem, der har indbetalt pengene, eller i hvert fald deres efterladte.

Jeg må tilstå, at jeg godt kunne tænke mig at vide, hvad hr. Taanquist og Socialdemokraterne siger til de ældre socialdemokratiske vælgere, som også må henvende sig til dette parti, lige så vel som vi har fået et hav af henvendelser. Og jeg må sige, at jeg har været næsten oprevet og i hvert fald særdeles overrasket over, at Socialdemokratiet er gået så hårdt til værks med hensyn til denne omfordeling. Jeg er også overrasket over den reaktion, som er kommet; vi kan også bare se det i læserbrevsspalterne i de seneste uger. Så jeg kunne altså godt tænke mig at vide, hvilken forklaring Socialdemokratiet giver de socialdemokratiske vælgere, ikke alene dem, som er 70, men også dem, der er oppe i nærheden af de 70. For de må være lige så uforstående over for denne meget store ændring.

Det store spørgsmål er altså, hvilke aldersgrupper der skal begunstiges. Og dér ligger det klart, at vi mener, det i videst muligt omfang skal afspejle de indbetalinger, der allerede er foregået – og dermed altså et klart nej til Socialdemokratiets forslag.

Hvis det er således, at Socialdemokratiet mener, der er et stort behov for at begunstige dem,

der er i 40'erne og først i 50'erne, mener jeg, det må ske på helt andre områder. Jeg har set en enkelt udtalelse, hvor der var tale om noget med børn osv. Nu har vi lige vedtaget en børnepakke, og så må man se på de forhold. Hvis de yngre årgange har nogle økonomiske problemer, som Socialdemokratiet mener skal løses, kan det ikke være rigtigt, at de skal løses over ATP.

Jeg skal lige ganske kort sige om fordelingen, de grundlæggende principper med 88 pct. til egen pension og 12 pct. til ægtefællepensionen, at det er vi som udgangspunkt enige i, men jeg må retfærdigvis sige, at et af de punkter, hvor vi har fået reaktioner fra vort bagland i Venstre, er, at man synes, at ægtefællepensionen med en minimering til de 30 pct., som ligger i regeringens forslag, måske er lidt for lidt, og at man gerne vil ofre lidt på egenpensionen, altså de 88 pct.

Det er ikke noget væsentligt afgørende, men hvis jeg skal afspejle vort bagland – nu, da jeg har efterlyst Socialdemokratiets bagland – må jeg sige, at det er den eneste reaktion, som vi har fået, idet der ellers er meget stor tilfredshed med, at vi endelig tager fat på dette problem, som vi jo har vendt flere gange og senest ved SF's forslag.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige til hr. Taanquist, at jeg synes, det er lidt urimeligt, når hr. Taanquist her fra talerstolen indleder med at sige, at Socialdemokratiet er kommet på banen med beslutningsforslaget, fordi man ikke vidste, hvor man havde regeringen.

Jeg erindrer fra behandlingen af SF's forslag, at arbejdsministeren her tilkendegav, at regeringen ville komme med et forslag inden sommerferien, som man dog ikke var sikker på at man kunne nå at færdigbehandle, og det er lige akkurat det, der er sket. Til gengæld er jeg glad for, at hr. Taanquist erkender, at vi ikke kan nå at gøre et ordentligt arbejde færdigt her i maj måned, men kan tage det op, lige så snart vi mødes igen, til oktober-november, således at de nye ordninger, som vi er enige om, kan træde i kraft til 1. januar.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg er glad for, at der kommer to forslag frem om ændringer i ATP-systemet; det har trængt sig på længe.

Som det allerede er sagt af Venstres ordfører, havde SF også forslag fremme for et par måne-

[LIII Gyldenklæde]

der siden, og ved den lejlighed blev der jo sagt, at vi skulle arbejde videre, og at der ville komme nye forslag. Det er jeg glad for at der er kommet.

Vi var nok lidt mindre ambitiøse i vort forslag, fordi vi syntes, at vi i hvert fald nu måtte have rettet op på en helt klar urimelighed, som jeg var blevet konfronteret med på møde efter møde år efter år.

Men jeg er glad for de forslag, der foreligger her, og jeg har den underlige opfattelse, at regeringens forslag er lidt mindre konservativt end Socialdemokratiets – og her mener jeg konservativt i ordets bedste forstand og ikke partimæssigt – idet jeg mener, at regeringens forslag udmærker sig ved, at det holder sig til det, ATP er, nemlig en arbejdsmarkedstillægspension, man indbetaler til, og som man skal have sine udbetalinger fra. Folk kan ikke begribe, at de ikke får deres udbetalinger og nogle ordentlige udbetalinger.

Jeg har ikke noget imod glade enker, skal jeg hilse og sige, som jeg mener at Socialdemokratiets forslag udmærker sig ved at vi får en del af, men jeg synes ikke, det er rimeligt, at ældre ægtepar, hvor begge parter i årevis har indbetalt til et system, skal belønnes med næsten ikke at få en krone, hvis deres ægtefælle dør. Så vi bliver nødt til at se på, hvordan vi finder en balance på det område, og når alle er så optaget af at få løst dette problem, tror jeg da helt bestemt, at man må kunne finde en forhandlingsbalance i det, således at det kommer til at tage sig ordentligt ud, og således at man får opfyldt nogle af de gode formål, som man ønsker at få opfyldt, nemlig at tilgodese enker – og når jeg siger enker, er det meget bevidst, for jeg ved selvfølgelig godt, at der også er tale om enkemænd, men det er jo sådan, at kvinder stort set har et bedre liv end mænd, og derfor lever de også længere, så det er dem, der er flest af.

Jeg er enig med regeringen i, at vi godt kan overveje forskellige grænser, anciennitetskrav f.eks., 10-års-reglen for samgifte, og se det i forhold til, hvordan vi i øvrigt i lovgivningen behandler samlevende og gifte ens. Det lægger jeg stor vægt på at vi overvejer nøje.

Det socialdemokratiske forslag udmærker sig jo ved at ville have indbetalinger for arbejdsløse, syge og dem, der er på barselorlov. Det er et rigtigt og et vigtigt synspunkt, som vi støtter. Vi har et par forslag, som skal drøftes i

næste uge, og som også har med arbejdsmarkedspension og lidt med ATP at gøre, og dér har vi det også med i vores forslag. Det er ikke rimeligt, at folk, som er syge, får mange børn eller er arbejdsløse i perioder, ikke skal tilgodeses ved, at der bliver indbetalt for dem. Hvordan vi skal gøre det, må vi finde ud af, og det har vi vore synspunkter på, som man kan læse i de forslag, der kommer i næste uge.

Jeg synes, der er afsat for få penge i regeringens forslag. Det er ikke helt rimeligt, at procenten skal fastholdes for enhver pris, blot fordi man engang har besluttet sig til at ville bruge 12 pct. til dette her. Det er jo en tilfældig grænse, der er lagt, og jeg mener faktisk, den er temmelig tilfældig; der ville ikke ske alverden ved, at den blev hævet til et eller andet sted omkring 15-20. Og det vil sige, at de 30 pct. i givet fald også skal hæves. Men jeg synes, vi skal vende tilbage til, hvorledes vi kan få lavet det.

Derudover vil jeg gerne allerede nu sige til ministeren, at hvis jeg har forstået forslaget rigtigt, er systemet sådan indrettet, at man selv skal søge om at få en dødsfaldsydelse, men det er vel ikke det, man tænker mest på, når man lige står i situationen; det er noget, der dukker op, når der er gået et stykke tid. Derfor mener jeg, at der, ligesom det er i folkepensionsloven, simpelt hen skal sendes besked ud en gang om året om, hvordan tingene ligger. Og deri skal stå, at man har krav på at få denne dødsfaldsydelse. Jeg synes, det er vigtigt, at det bliver klargjort, så ingen bliver snydt, fordi de ikke får søgt om det.

Alt i alt må jeg sige, at jeg synes, det er positivt, at sagen får lov til, om jeg så må sige, at oversomme. Og mit indlæg her skal forstås derhen, at vi meget gerne vil være med til at drøfte begge forslag. For hvis der er lidt smidighed til stede – men det er jo ellers ikke det, der kendetegner dette hus mest i disse dage – er jeg sikker på, at vi nu kunne få lavet en lov, hvor samtlige partier, måske med en enkelt undtagelse – jeg skal ikke afvise, at det kan ske – kunne gå ind for at lave disse regler om, så de blev så fornuftige, at der kunne blive lidt ro om dem i overskuelig fremtid. For det er vel også noget af det, som vi skal tænke på som lovgivere.

Jeg tilbyder så hermed at deltage i og forventer naturligvis at komme med i forhandlingerne om, hvorledes vi kan få forslaget til at se ud. Jeg har ikke afvist noget af forslagene med det, jeg

[LIII Gyldenkilde]

her har sagt; jeg har taget det, jeg synes er godt i begge forslagene, og prøvet at lægge det sammen, for ud af det mener jeg vi kan få et fornuftigt forslag.

Socialdemokratiet må overveje, om vi skal have det, som jeg lidt populært kalder så mange glade enker, hvorimod ældre mennesker, som har betalt i årevis til et system, faktisk ikke får en krone. Det er ikke rimeligt, det kan folk ikke forstå, og derfor mener jeg, at Socialdemokratiet må give sig lidt på dette punkt, hvis vi skal komme videre i forhandlingerne om at få et fornuftigt forslag ud af dette her. Men ellers synes jeg, der er gode ting i begge forslagene.

Niels Højland (FP):

Fremskridtspartiet så helst, at ATP-fonden afvikles hurtigst muligt, for vi har aldrig ment, at det var en ordning, der fungerede retfærdigt og godt for vore medborgere. Men det er der jo ikke flertal for i det nuværende Folketing.

Men det er dog åbenbart, at der er forbedringer i det lovforslag, regeringen har fremsat, f.eks. at betingelserne for at få udbetalt ægtefællepension efter en afdød ægtefælle er ændret, således at man nu ikke skal have været gift i mere end 3 måneder imod 10 år før. Det synes vi er en forbedring, som gør, at vi vil støtte lovforslaget, eventuelt med nogle få ændringer.

Beslutningsforslaget fra Socialdemokratiet lægger tilsyneladende også op til nogle forbedringer. Men der står dog også i det, at der stadig væk skal indbetales til ATP, selv om folk ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet. Desuden er den foreslåede udbetalingsform uretfærdig – som det er blevet nævnt af flere ordførere – fordi vore ældre medborgere ikke får den udbetaling, de bør have i forhold til det, de har indbetalt, og set under ét vil Fremskridtspartiet derfor ikke kunne støtte det beslutningsforslag, der er fremsat af Socialdemokratiet.

Men vi tror, at der ud fra det forslag, der foreligger fra regeringen, vil kunne udarbejdes et forslag, som vi i hvert fald kan støtte.

Bodil Melgaard Haakonsen (CD):

Da CD's ordfører i denne sag ikke kan være til stede i dag, skal jeg knytte nogle få bemærkninger til de to forslag på CD's vegne. Jeg tror heller ikke, man forventer så meget andet, da forslaget på grund af det sene tidspunkt af folketingsåret nok kun er lagt frem til præsentation i dag.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at CD også mener, at de regler om ægtefællepension, der er i ATP-systemet, er alt for restriktive og urimelige. Vi har set på begge forslag, både regeringens og Socialdemokratiets; man har prioriteret lidt forskelligt på de forskellige områder, da man skulle vælge metoden til at ændre på ATP-systemet. Vi har endnu ikke helt taget stilling, vi vil under udvalgsarbejdet afveje fordele og ulemper ved begge modeller og herefter tage stilling til, hvilket af forslagene vi vil støtte, eller, hvad vi mener er endnu bedre, om vi kunne finde frem til et hæderligt kompromis, for der er gode ting i begge forslag.

Lone Dybkjær (RV):

Salen i dag har jo uægtelig den fordel, at man kan høre, hvad der bliver sagt; det kan jo somme tider være et problem på denne tid af året. Til gengæld kan man sige, at der måske er knap så mange, der hører det. Men jeg vil sige tak, fordi regeringen har fremsat et lovforslag inden sommeren, så vi har mulighed for at få en diskussion om, hvad vi skal gøre med vores ATP-system.

Jeg er enig med de ordførere, der har sagt, at de eksisterende betingelser for udbetaling af ægtefællepension er helt kritisable. Man kan egentlig undre sig over, hvordan man er nået frem til dem i sin tid, men det har jeg nu ikke brugt tid på at efterforske.

Dels skal vi naturligvis diskutere de retlige sider af de eksisterende ordninger, hvis vi laver dem om, og dels er det muligt, at vi skal diskutere nogle overgangsordninger. Det, jeg synes er interessant i dag, er at give et par signaler om, hvordan de nye pensionsordninger skal være, om det skal være pensionsordninger eller sociale ordninger eller en blanding af begge dele.

Socialdemokratiets forslag er en blanding af begge dele, og jeg hører til dem, der mener, at det, vi skal have her, er en tillægspension, at det med andre ord skal være en pensionsordning. Det er ikke ensbetydende med, at der ikke kan være nogle dødsfaldsbetingelser knyttet til den, ligesom der er det i andre ordninger, men grundlæggende skal det være en pensionsordning, og det betyder, at den pension, man får udbetalt, er afhængig af det, man har indbetalt, plus det forsikringselement, der altid ligger i de forskellige pensionsordninger.

[Lone Dybkjær]

Jeg synes, at vi principielt skal diskutere, om der skal være pension efter en ægtefælle eller der ikke skal. Vi ved, at der i dag i hvert fald i langt de fleste pensionskasser er en eller anden form for pensionsordning efter en ægtefælle, og at der i øvrigt for dem, der ikke har nogen ægtefælle, er lavet en særlig ordning med et engangsbeløb.

Med dette vil jeg sige – og det er på linje med det, fru Lilli Gyldenkilde sagde i denne sammenhæng – at jeg synes, vi skal samle oplysninger ind om de eksisterende pensionsordninger, om, hvilke regler man har dér, og så synes jeg, man skal lægge sig efter dem. Det betyder også, at jeg ikke er enig i den model, regeringen har skitseret, og derfor mener jeg, at vores udgangspunkt i de kommende forhandlinger vil være noget, der minder om de eksisterende pensionsordninger. Det er på det grundlag, vi vil diskutere det. Med andre ord: Skal man eller skal man ikke have en ægtefællepension?

Jeg kan godt se, at det er meget dramatisk, hvis der ikke er en ægtefællepension. Og hvis man skal have den, hvordan skal den så udformes? Det er det, vi kan finde frem til ved at se på andre eksisterende ordninger. På denne baggrund skal jeg ikke gå nærmere ind i regeringens forslag, der trods alt er et underligt mismask. Det kan godt være, at noget af det skal være der, for der er tale om nogle ordninger, som vi er nødt til at videreføre. Det er også muligt, at vi er nødt til at lave nogle overgangsordninger, men det, det drejer sig om, er også principielt at finde frem til nogle brugbare fremtidige ordninger, der ikke adskiller sig fuldstændig fra, hvad der i øvrigt eksisterer på arbejdsmarkedet.

Glønborg (KRF):

Det har virkelig glædet mig at se, at regeringen og Socialdemokratiet er enige om noget; den oplevelse er vi ikke forvænt med i disse dage. Og så er man endda enige om mindst to ting, nemlig at i år skal der gøres noget ved ATP's ægtefællepensionsregler, og at der uændret skal bruges cirka 12 pct. af udbetalingerne til formålet. Jeg vil skynde mig at tilslutte mig enigheden på disse to felter, men vil gerne sætte streg under »cirka«. Vi er forhandlingsvillige med hensyn til størrelsen, og jeg lyttede med interesse til fru Lilli Gyldenkildes indlæg på dette felt.

Opblødningen af 62-års-grænsen og kravet om 10 års forudgående ægteskab er vi også helt med på. Og vi kan sige, at det meste af det, som regeringen og Socialdemokratiet er enige om, er vi også med på. Der er uenighed mellem regeringen og Socialdemokratiet om, hvor meget man skal tilgodese de yngre. Kristeligt Folkeparti har megen forståelse for det problem, som opstår, når man i en ung alder bliver alene, og vi mener også klart, at vi fra samfundets side skal prøve på at hjælpe mennesker igennem den vanskelige situation, som så kan opstå. Men jeg mener, vi har andre instrumenter i samfundet til at klare de problemer, og vi mener egentlig ikke, at ATP-ordningen er specielt strikket til at løse det problem, så i den uenighed ligger vores sympati mest hos regeringen.

Det hedder ægtefællepensionsbestemmelser, ægtefælleordning; nu rører man så fra begge sider ved spørgsmålet: Hvad så med samlevende? Det er så populært at sige, at naturligvis skal samlevende også med. Men alle erkender, at det er vanskeligt at finde definitionerne og vanskeligt at få lavet bestemmelserne. Vi oplever jo gang på gang, at det er vanskeligt. Det giver en masse administrativt besvær, og når man kommer ind på noget med kontrol, kommer man ind på et område, som vi egentlig ikke bryder os særlig meget om overhovedet at skulle kontrollere på; det er i det hele taget et vanskeligt gebet.

Det får mig til at stille spørgsmålet: Hvor længe skal det offentlige blive ved med at hoppe og danse rundt for at prøve på at strikke ordninger sammen for mennesker, som på sin vis vil betragtes som en enhed, men på den anden side har en eller anden fjollet idé om, at de altså ikke vil få det papir ordnet, som gør, at de betragtes som en enhed? Vi må da sige, at der i dag er skabt så mange lettelser i forbindelse med det at komme ud af et ægteskab, at jeg simpelt hen ikke kan begribe, hvorfor i alverden der skal være så megen modvilje imod at få lavet et sådant stykke papir. Altså, er det virkelig nødvendigt, at vi skal blive ved med at hoppe og danse for at strikke samleverregler sammen i stedet for at sige: Hvis I vil betragtes som en enhed, så anskaf jer det enkle stykke papir, som hedder en vielsesattest, så er den potte ude!

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag

[Fjerde næstformand]

nr. B 69 (om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension), hr. Taanquist, har ordet.

Taanquist (S):

Det har egentlig ikke været nogen utilfredsstillende behandling, de to forslag har været underkastet her i Folketingssalen. Jeg er meget godt tilfreds med de fleste af de bemærkninger, der er faldet, og jeg er meget godt tilfreds med, at alle tilsyneladende stiler imod en form for enighed om dette.

Det har fra især de borgerlige partiers side været bebrejdet Socialdemokratiet, at vi i det hele taget er fremkommet med et forslag. Det var nu ikke mit indtryk, at arbejdsministeren havde et forslag i skuffen, som kunne fremsættes, for så havde vi selvfølgelig ikke gjort det. Vi har gjort det for at komme på banen, for at få startet diskussionen her i folketingssalen, og det har vi så mildest talt også fået nu. Men det er glædeligt, at man fra alle sider i hvert fald tilkendegiver, at man vil finde frem til en enighed om dette her.

Jeg er måske lidt skuffet over Venstres og De Konservatives ordføreres lidt krigeriske bemærkninger, som er betydelig mere krigeriske end arbejdsministerens. Det er korrekt, at Socialdemokratiets forslag, som fru Pia Christmas-Møller siger, bygger på ATP's forslag, men hvad søren skal man næsten ellers gøre? Det er utrolig indviklet, og jeg tror, at enhver, der sætter sig ned for at lave et beslutningsforslag om ATP, finder ud af, at dette er langt mere indviklet, end man egentlig tror, og så er man nødt til at have noget at bygge på. Og da vi stort set var enige i ATP-bestyrelsens forslag, er det rimeligt, at vi lægger det til grund for vores eget beslutningsforslag.

Men jeg synes, der er nogle misforståelser, i hvert fald i den måde, som fru Pia Christmas-Møller formulerer sig på. Fru Pia Christmas-Møller siger, at man vil tage fra dem, der igennem et langt liv har indbetalt. Det forstår jeg ikke. De, der gennem et langt liv har indbetalt, får det, de skal have, medmindre de altså dør, men så er der andre, der får det. Der bliver ikke taget spor fra dem, der har indbetalt gennem et langt liv. Og hvis fru Pia Christmas-Møller tænker på overgangsperioden, vil jeg sige, at der i høj grad er foreslået løsninger, der i overgangsperioden tager fuldt hensyn til de mennesker, der nu er lidt oppe i årene og har en berettiget forvent-

ning om, hvad de kan få af ATP. Det mener jeg at der både i vort eget forslag og i arbejdsministerens forslag er taget fuld højde for, ellers skal vi nok få gjort det.

Men det, som er det store problem, er den kritik, vi har fået udefra. Jeg er i øvrigt enig med hr. Helge Sander i, at vi har fået utrolig mange henvendelser om dette spørgsmål, både inden for det sidste halvandet år, altså efter at ATP-bestyrelsesforslaget kom frem, og også før, men især efter. Nu har vi tilsyneladende fået forskellige meldinger fra vort bagland. Men lad os dog være enige om, at vi har fået mange henvendelser, og at de har været kritiske. Jeg synes, man bør lytte til den kritik, der har været udefra.

Hovedkritikken har været: Hvis jeg dør, inden jeg fylder 67, er mine penge spildt. Jeg er ikke enig i udtalelsen, men det er trods alt det, der gang på gang er blevet sagt til os, og det må vi så gøre noget ved, for vi kan ikke leve med en i øvrigt god lovgivning, der bliver lagt for had, bare fordi der er et enkelt punkt, som folk ikke forstår og ikke kan leve med. Det er så også hovedårsagen til, at spørgsmålet om efterladteydelsen i det hele taget kommer frem.

Hr. Helge Sander nævner også dem, der er i nærheden af de 70 år. Vi har altså taget højde for, at de mennesker, der nærmer sig de 70, i hvert fald ikke bliver snydt for noget.

Så undrer det mig en lille smule – særlig i betragtning af den diskussion, vi havde i forbindelse med SF's forslag for nogle måneder siden, hvor arbejdsministeren tilsyneladende ville have mig i gyngen ved at få mig til at sige noget om, hvorvidt vi skulle bruge en større del til ægtefællepension eller ej – at hr. Helge Sander fra talerstolen begynder at sige, at ingen siger, at det netop skal være 12 pct. eller 88 pct. Jeg vil da godt vide, om der er uenighed imellem regeringspartierne på dette punkt, for jeg synes, at dette er lidt følsomt. Vi bør da i det mindste vide, hvad regeringen mener, og hvad Venstre mener – hvis man kan sige det på den måde. Jeg synes, det er et af de punkter, vi skal lægge os nogenlunde fast på.

Men igen til hr. Helge Sander, der bebrejder os forslaget: Jamen det var ikke vores opfattelse, at ministeren havde et forslag på bedding, og derfor fremkom vi med vores.

Jeg er også glad for fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger, måske mest på baggrund af mine bemærkninger til SF's forslag sidste gang. Men

[Taanquist]

da SF's forslag jo kom noget på tværs af det, vi sad og arbejdede med her, var det lidt svært at være 100 pct. positiv dengang. Ikke desto mindre er jeg glad for fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger, som jeg opfattede som meget positive.

Det, man kunne diskutere med fru Lilli Gyldenkilde, er igen det dér med at tage fra nogen. Men hvor mange ældre er der i det hele taget i dag, der får noget ud af det her? Ja, de får altså de 12 pct., det ved vi, men talmæssigt er det sikkert ikke ret mange på grund af den regel, vi har, og som SF jo også har opponeret imod ved at ville fjerne samordningsreglen, som nu i øvrigt bliver fjernet med arbejdsministerens forslag, men bare med en lavere procent. Men hvor mange var det? Der var faktisk meget få mennesker, der fik gavn af den ægtefællepension, der eksisterer nu. Jeg er ikke klar over hvor mange, men det kan vi få oplyst under udvalgsarbejdet.

Fru Lilli Gyldenkilde havde også den lidt mærkelige bemærkning, som jeg ikke rigtig forstår, nemlig at de, der har betalt i årevis, ikke får en krone. Jeg ved ikke, om jeg har overset noget, men jeg kan ikke se, at der er nogen mennesker, der betaler i årevis og ikke får en krone. Forholdet er efter min opfattelse præcis det modsatte nu, det, vi hører fra vort bagland, at vi har betalt, og hvis vi dør, så er vores penge væk. Sådan er forholdene nu, jeg ved ikke, om det var lidt indviklet sagt. Men man får en fornemmelse af, at fru Lilli Gyldenkilde mener, at efter vores forslag og arbejdsministerens forslag ender det med, at folk, der har indbetalt i en lang årrække, ikke får noget ud af det. Men det er netop sådan, forholdene er i dag: Man kan indbetale, indtil man er 50 år, og hvis man dør, er pengene fuldstændig spildt; det er jo det, vi i høj grad skal tage højde for.

Til hr. Niels Højland vil jeg kun rette én bemærkning. Når hr. Niels Højland siger, at der ikke skal eller ikke bør ske indbetalinger i dagpengeperioder, eller hvordan det nu var udtrykt, for personer, der ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet, så mener jeg, at det i hvert fald efter min terminologi er en misforståelse. Folk, der er på dagpenge, er i høj grad tilknyttet arbejdsmarkedet. De står til rådighed for arbejdsmarkedet, og netop derfor bør der også tages højde for, at de ikke i den sidste ende kommer til at bøde for, at de ufrivilligt har været borte fra arbejdsmarkedet i længere tid.

Jeg har ikke mange bemærkninger til hr. Glønborg, men jeg kunne godt i denne forbindelse have undværet udtalelsen om den uenighed mellem regeringen og os, der tilsyneladende skulle være reglen. Jeg synes faktisk, at vi på ret mange områder når frem til enighed, og jeg mener bestemt, at vi skal prøve at nå frem til enighed om dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu kan det historiske forløb jo være rimelig uinteressant – og dog. Vi havde en debat på baggrund af SF's beslutningsforslag, hvor vi var 3-4 ordførere plus ministeren, der gang på gang erklærede, at der ville komme et lovforslag fra arbejdsministeren i denne samling. Vi forklarede baggrunden for, at det tog lidt længere tid, end vi tidligere havde beregnet, nemlig simpelt hen af den grund, at det er meget kompliceret lovstof. Det har Socialdemokratiet også indset og er på den baggrund kommet til den konklusion, at man vil fremsætte et beslutningsforslag, som bygger på ATP's model. For hvad skulle Socialdemokratiet ellers gøre, lød ordførerens indlæg heroppefra.

Godt nok! Er det alene for at få en debat, synes jeg, det er fint nok, og det vil jeg overhovedet ikke hidse mig mere op over, og jeg vil tage ordførerens udlægning af det socialdemokratiske forslag til efterretning. Det er kun et spørgsmål om, at Socialdemokratiet ville være på banen i denne diskussion. Så skal jeg ikke kritisere udbetalingsprofilen et sekund mere, for jeg fornemmer, at der er mulighed for, at vi kan blive enige med Socialdemokratiet om, at udbetalingen nogenlunde skal følge det beløb, der er blevet indbetalt.

Alligevel siger ordføreren for Socialdemokratiet, at jeg har misforstået noget, for ifølge ATP's forslag bliver der ikke taget noget fra de ældre og givet til de yngre. Jamen er forholdet ikke det, at efter ATP's forslag vil en enke på 50 år efter en ægtefælle på 70 år ikke få én krone? Det er indholdet i ATP's forslag, og det er det, vi vender os imod.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Til hr. Taanquist vil jeg gerne sige, at det er selvfølgelig helt i orden, at Socialdemokratiet

[Helge Sander]

adopterer et forslag fra ATP, men hr. Taanquist, det betænkelige er den holdning, som Socialdemokratiet dermed står for her. Man skubber simpelt hen de 70-årige ud – for at sige det lidt populært. Jeg sagde det ikke bare for at drille – det synes jeg ikke der er grund til; der er så meget andet, vi er enige om, og det skal vi koncentrere os om.

Men alligevel: Hvis hr. Taanquist skal overbevise mig, må han komme med en forklaring på og en argumentation for, hvorfor det er fornuftigt. Det var derfor, jeg stillede dette spørgsmål i første runde: Hvad svarer hr. Taanquist, når en 70-årig henvender sig – selvfølgelig til Socialdemokratiet som til alle os andre – og beklager sig over dette forslag? Hvilket argument er det, der skal til for at overbevise mig og tilsyneladende de øvrige partier om, at det er det rette, Socialdemokratiet her foreslår?

Det var det, der var mit ærinde – ikke at vi skulle tale os fra hinanden, for det synes jeg slet ikke der er grund til. Lad os endelig blive enige i så stor udstrækning som muligt og få dette gennemført hurtigst muligt.

Men i stedet for at svare brugte hr. Taanquist det kendte kneb, at angreb er det bedste svar. Derfor sagde hr. Taanquist: Hvordan er det med Venstre? Er man uenig med hensyn til de 12 pct.? Dér sagde jeg ærligt – og det er ikke noget stort problem, jeg mener, det er minimalt i forhold til de mange andre gode ting, der ligger i det – at skal jeg afspejle mit bagland, er det det eneste, der er sat spørgsmålstegn ved i den brev bunke, vi har fået, at man synes, 30 pct. er lidt for lidt. Derfor siger jeg, at så er konsekvensen, at vi skal kigge på de 12 henholdsvis 88 pct. Men det er slet ikke noget, hr. Taanquist kan bruge til at besvare det helt elementære spørgsmål i denne debat: Hvorfor skal de 70-årige skubbes ud?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg går herop, fordi hr. Taanquist stillede det spørgsmål, om jeg ikke havde misforstået forslaget. Det tror jeg da ikke. Men det kan da godt være, at det ikke er rigtigt formuleret, det, der står. Jeg kan jo citere fra forslaget; der står på side 3 i Socialdemokratiets beslutningsforslag:

»Ved dødsfald efter det 40. år aftrappes beløbet således, at det udbetalte beløb bliver gradvis mindre og falder helt bort ved det 70. år.«

Så det må vel være helt oplagt.

Jeg siger, at vi skaber glade enker – og jo yngre jo bedre – og så bliver der ikke noget til dem, der sidder og måske har meget brug for det. For mange af dem, der bliver enker i denne alder, sidder i et hus, som de kan have svært ved at blive i, osv. Jeg ved godt, det ikke er store beløb, vi snakker om her, men meningen er vel, at det skal blive lidt større beløb med tiden. Derfor mener jeg altså, at det er et punkt, vi bør diskutere grundigt.

Og jeg beder hr. Taanquist være opmærksom på det sidste, jeg siger. Vi har ikke afvist nogen af disse forslag med det, vi har sagt. Men jeg mener, at vi bliver nødt til at se i øjnene – og det gælder såmænd i mange forhold herinde – at folk har en forventning til, at når de indbetaler nogle penge igennem mange år, så skal de også udbetales. Der sker altså det, at politikere bliver temmelig utroværdige i folks bevidsthed, hvis vi begynder at manipulere alt for meget med de penge og begynder at sige til dem, der har indbetalt i længst tid: I er dem, der skal have mindst ud. Det er der altså ikke nogen der kan forstå. Og jeg mener faktisk heller ikke, det er rimeligt. Så på det punkt mener jeg, at Socialdemokratiet skal beholde den åbenhed, de i øvrigt har haft her under opsummeringen af, hvad der er sagt til de her to forslag.

På samme måde vil jeg appellere til arbejdsministeren om at være åben for drøftelser om, hvordan vi kan få dette til at se ud. Det vil være en god ting, for det er altså lidt vigtigt, at der om store sager – dette er jo en stor sag trods alt – er bred enighed, så ikke folk skal gå og regne med, at dette her bliver lavet om hvert andet år.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jeg har også sagt til mig selv under gennemlæsningen af forslagene: Hvor er der mange ting, vi skal have oplyst under udvalgsarbejdet, for det er indviklet.

Men jeg vil gerne understrege over for fru Pia Christmas-Møller, at når vi har fremsat vort beslutningsforslag, er det, som jeg har nævnt flere gange, for at få startet diskussionen herinde, men bestemt også for at få klarlagt Socialdemokratiets grundlæggende principper – det er jo det, man bruger beslutningsforslag til – og det skal da ikke være nogen hemmelighed, at det er udtryk for vore grundlæggende principper. At

[Taanquist]

der så er nogle detaljer, som kan diskuteres, og nogle andre detaljer, der kan være vanskelige at forstå, er en helt anden sag.

Fejlen er jo, hr. Helge Sander, at jeg faktisk ikke har fået nogen henvendelser fra 70-årige, der har kritiseret dette – det kan skyldes forskelle i vores bagland – men det har jeg ikke. Men det, der gør, at vi er åbne, er, vi har lavet nogle overgangsordninger både i det ene og det andet forslag, som gør, at dem, der er i systemet nu, er der stort set taget vare på, og derfor kan vi se på det med friske øjne. Det, vi så bør gøre, er vel at se på det med et ungt menneskes øjne og sige: Hvad er det egentlig, vi ønsker for de penge, vi nu indbetaler? Og dér er det mit bestemte indtryk, at ud over den almindelige pension, tillægspensionen, så ønsker man med de penge, der nu er afsat til enkepensionsordning, en anden form for sikkerhed, og man ønsker den sikkerhed, der ligger i, at man kan få et kontantbeløb udbetalt på et tidspunkt, hvor man har behov for det, hvis den ene ægtefælle skulle dø. Det ligger der i det, og jeg tror, det er et grundlæggende trykproblem hos folk, hvis de skal vurdere, mens de er unge.

Det er klart, at hvis man skal vurdere det, når man er 70 år, så ser man anderledes på det. Men nu skal vi se på fremtidens ordning; nu skal vi se på, hvordan vi ønsker at oprette et system, som skal være til gavn og til glæde for dem, der i dag er unge mennesker. Og jeg tror, at de ønsker den sikkerhed for deres familie, der ligger i en efterladteydelse, hvis de dør, før de når op i nærheden af de 70 år.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Indledningsvis vil jeg gerne sige tak til ordførerne. Jeg tror, at faktisk alle ordførerne havde i det mindste enkelte positive bemærkninger til regeringens forslag, og det er jeg glad for. Sådan som det ligger efter min vurdering, skulle det ikke være en uoverkommelig opgave i løbet af de nærmeste måneder at finde frem til enighed mellem et meget stort antal partier her i Folketinget om en fremtidig ægtefællepensionsordning for ATP.

Hr. Taanquist kom med et meget centralt, vigtigt politisk budskab i sin tale. Hr. Taanquist sagde: Der skal være overensstemmelse mellem de regler, vi gennemfører, og befolkningens opfattelse. Hr. Taanquist tog udgangspunkt i den eksisterende ATP-lovgivning og

nævnte forskellige bestemmelser heri, som mange i befolkningen opfatter som urimelige, og med dette som udgangspunkt kom så det politiske budskab.

Jeg er fuldstændig enig heri. Jeg er enig i, at mange, mange mennesker har følt en oplagt urimelighed i de ting, som vi i øvrigt lægger op til at rette – og det gør både Socialdemokratiet, og det gør regeringen. Det var naturligvis også baggrunden for, at vi fra regeringens side rettede henvendelse til ATP, gjorde opmærksom på de henvendelser, vi fik fra ganske mange mennesker, og vi bad så ATP om at komme med et lovudkast, som vi kunne arbejde videre med, og som ville rette op på disse skævheder. Det tog meget, meget lang tid for ATP at komme med et lovudkast, men endelig kom det. Så sagde hr. Taanquist i et senere indlæg, at hvad skulle vi egentlig gøre andet end bare at tage ATP's lovforslag? Nu har man jo altså lov til også lige selv at læse det igennem og selv at gøre sig nogle overvejelser om, hvorvidt ATP's forslag er genialt eller ej. Det gjorde jeg, det gjorde vi i Arbejdsministeriet, og vores konklusion efter at have studeret ATP's forslag var, at der ikke ville blive bedre overensstemmelse mellem de nye regler og så befolkningens opfattelse. Det var faktisk vores vurdering, at de skævheder, som dele af befolkningen beklagede sig over, ville blive værre med ATP's forslag. Det er her princippet om, at man omfordeler, så man bryder forbindelsen mellem den optjente pensionsret og så den ydelse, der bliver udbetalt til den efterlevende ægtefælle.

Hr. Taanquist har sagt, at man ikke tager fra de ældre og giver til de unge, fordi der jo er en overgangsordning. Ja, det er der, og denne overgangsordning klarer situationen, forstået på den måde, at forholdene for de mennesker, der er tæt på at være på det punkt, hvor man ikke mere optjener pensionsret, naturligvis er klaret gennem overgangsordningen. En sådan overgangsordning er man også nødt til at lave, hvis man ændrer på betingelserne. Det er også med i regeringens forslag. Men på det tidspunkt, hvor overgangsordningen er væk, kan jeg garantere for, at de ældre efterlevende ægtefæller vil opleve situationen som oplagt urimelig, og hvis vi herfra lægger op til at virkeliggøre ATP's forslag, så kommer vi rivegalt af sted i forhold til befolkningen.

[Arbejdsministeren]

Noget af det allerværste, man kan gøre, noget af det allermest ømme er at pille ved ældre menneskers økonomiske forhold, så man ændrer disse til ugunst for dem. Mange mennesker planlægger deres alderdom, mange mennesker sparer op, og der er adskillige historiske eksempler på, at hvis man ødelægger en opsparing, så kan der komme stærke reaktioner fra befolkningen. Må jeg minde om mellemkrigstiden i Tyskland, hvor den stærke inflation ødelagde opsparingen, og de reaktioner, der kom herpå.

Nu tror jeg ikke, at ATP-forslaget vil bringe det så vidt i Danmark, men der vil komme meget stærke reaktioner som: »Hvorfor får jeg ikke mine penge? Hvorfor er det nogle andre, der skal have mine penge – eller de penge, som min ægtefælle har optjent?« Vi kommer rivegalt af sted, hr. Taanquist, hvis vi accepterer det system.

Derfor vil jeg sige det blidt og stille og venligt: Lad os lige tænke os om og analysere på virkningerne af ATP's eller Socialdemokratiets forslag og analysere på vores, så tror jeg, vi i en stilfærdig, rolig og god stund i løbet af sommeren kan nå frem til enighed om, at der skal være en tæt sammenhæng mellem den optjente pensionsret og den ydelse, der skal udbetales til den efterladte. Hvis der ikke er en sådan sammenhæng, tror jeg, vi kommer virkelig galt af sted. Denne problemstilling lægger jeg op til drøftelse af i sommerens løb, og jeg håber meget, at vi kan nå frem til enighed om det.

Andre ordførere har været inde på forskellige problemstillinger. Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at det med de 12 pct. var for lidt, det burde ikke være et helligt tal. Jeg kan sige, at det for mig heller ikke er noget helligt tal. Vi har blot taget udgangspunkt i den fordeling, der er mellem egenpension og ægtefællepension under de nuværende vilkår, og så har vi videreført det under den nye ordning. Det mener jeg der er rimelighed i, men hvis der i Folketinget er politisk ønske om, at der skal ændres på det i nedadgående retning eller i opadgående retning, så lad os tage en fuldstændig åben drøftelse om det. Jeg vil i hvert fald ikke på forhånd afvise, at tallet kan være andet end lige præcis 12.

Fru Lilli Gyldenkilde nævnte i øvrigt et spørgsmål, som jeg ved også andre har nævnt i høringsfasen, nemlig dette, at man selv skal søge om at få beløbet udbetalt. Jeg synes også, vi

skal analysere på, om der er mulighed for at kombinere dette retssynspunkt med det administrative synspunkt. Det vil jeg gerne være med til at overveje.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, at det er en helt naturlig ting, at vi undersøger forskellige andre pensionsordninger, og at vi tager disse sammenligninger med i vores betragtninger, når vi finder frem til den endelige løsning. Det skulle helst ikke blive noget miskmask, og det mener jeg heller ikke regeringens forslag er; jeg mener, det er logisk. Jeg mener, det er et rigtigt forslag, men lad os prøve at analysere det i lyset af andre pensionsordninger på arbejdsmarkedet.

Hr. Glønborg nævnte problemet med samlevere i forhold til ægtefæller, og som man kan se af min fremsættelsestale, har der været visse problemer med at finde en helt tilfredsstillende løsning på det spørgsmål. Det er altså noget, vi arbejder videre med. Min holdning til ægteskabet tror jeg ikke adskiller sig så forfærdelig meget fra hr. Glønborgs, men vi er efter min opfattelse nødt til at tage hensyn til, at meget store dele af befolkningen nu altså ønsker at indrette deres tilværelse på en anden måde, og det skal lovgivningen efter min opfattelse også tage hensyn til. Lad os se på, hvordan vi kan finde en løsning på det.

Til sidst vil jeg gerne sige til hr. Taanquist, at jeg nu har fået svar på det spørgsmål, som jeg stillede endda flere gange – så mange gange, at hr. Taanquist beskyldte mig for perfiditet, da vi for nogle måneder siden behandlede SF's forslag. Jeg forstod nu, at der var et klart svar fra Socialdemokratiet på spørgsmålet: Hvor stor en del af ATP's midler skal reserveres til ægtefællepensionsordningen? Nu har Socialdemokratiet lagt sig fast på de 12 pct. Det er jeg bestemt ikke utilfreds med; det er det, jeg også selv lægger op til. Men så har vi det afklaret, og så kom vi da det skridt på vejen, den vej hvor der skal tages flere skridt, og som jeg vil lægge op til at vi tager i fællesskab i løbet af sommeren, sådan at vi får denne sag på plads til ikrafttræden så hurtigt som overhovedet muligt.

Taanquist (S):

Det er stadig væk uforståeligt for mig, hvorfor spørgsmålet om de 12 pct. skulle være så stort et spørgsmål ved sidste behandling; det er ikke gået op for mig endnu, hvad årsagen

[Taanquist]

egentlig var, men det er jo, fordi arbejdsministeren somme tider har nogle pudsige måder at argumentere på. Og det synes jeg da også det er, når arbejdsministeren nu her igen udtrykker sig, som om der er nogle, der skal have andres penge.

Der er ikke nogen, der skal have andres penge. Det er der måske i langt højere grad tale om at nogen får i dag. Vi får løst det problem, at man føler, at når nogen dør for tidligt, er deres penge tabt. Den ægtefællepensionsordning, vi har i dag, er der jo, som jeg sagde til fru Lilli Gyldenkilde før, kun ganske få, der får noget ud af, men det får vi nu nok ændret.

Men vi har jo fået forskellige henvendelser, og vi kan kun hver for sig prøve at vurdere, hvordan folk egentlig handler. Men jeg skal ikke lægge skjul på, at en af de ting, der har gjort, at vi er havnet på det forslag, som ATP altså også er kommet med med hensyn til efterladteydelse, er det, vi finder, når vi går ud og ser på, hvad er det, folk gør, når de skal sikre sig.

For det første går de hen og tegner en pensionsforsikring, frem for alt kapitalforsikringspensioner; det er det, man gør. Hvad gør man så næstefter? Så går man hen og tegner en gruppelevsforikring; det får man gerne gennem sit forbund eller lignende, men gruppelevsforikring er altså valg nummer to, når man skal sikre sin fremtid. Det er præcis det forhold, som er indeholdt i ATP's forslag: Hvis jeg dør for tidligt, så skal der være noget til mine efterladte i den hårde overgangsperiode, de får, når den ene falder væk.

Jeg tror, at det er et væsentligt synspunkt, som vi skal tage med, og som også arbejdsministeren og de andre partier skal tage med i deres overvejelser. Vi må prøve at se på, hvad det er, folk gør, når de selv handler helt frivilligt. Men i øvrigt tak for de positive bemærkninger, der har været om vores beslutningsforslag; jeg tror stadig væk, at vi får noget fornuftigt ud af det her.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

I respekt for Folketingets dagsorden skal jeg ikke bede om ordet til anden runde. Derfor denne korte bemærkning, fordi jeg synes, at hr. Taanquist kom lidt billigt om ved den disput, vi havde i første runde om de 70-årige, med et svar, der gik på, at Socialdemokratiet slet ingen henvendelser havde fået.

Så vil jeg bare sige ganske kort, at jeg synes, hr. Taanquist skulle læse aviser og se læserbrevsspalterne, og hvis ikke det er nok, så kan han låne af mig. Jeg har så sent som i dag fået et, hvor man taler om, at med det socialdemokratiske forslag bliver det efterhånden et rent lotteri at være ATP-deltager, så det synes jeg var en lidt for let måde at komme om ved det på.

Men skidt være med det, nu skal vi have udvalgsbehandling, og dér finder vi frem til nogle løsninger, så vi kan få løst det væsentlige, nemlig en engangsudbetaling og alle de forhold, som vi har været igennem her i formiddag. Jeg vil kun sige, at når man taler om en bedre overensstemmelse med befolkningen, så tror jeg ikke, at det er Socialdemokratiets tanker, vi skal søge at fremme; men nu må vi se, hvad der er flertal for. I hvert fald føler jeg, at hvis vi skal følge det, som er holdningen ude i befolkningen, så skal udbetalingerne i videst muligt omfang afspejle den indbetaling, der er foregået. Det er vores holdning, og det håber vi også bliver det, der kommer til at slå igennem, når vi skal vedtage den endelige lovgivning til efteråret.

Pia Christmas-Møller (KF):

Hr. Taanquist kan ikke se, at der bliver taget fra de ældre og givet til de yngre generationer. Lad mig prøve at eksemplificere det. Vi har et ægtepar på 40 år. Den ene dør. Efter Socialdemokratiets og ATP's forslag vil den efterladte ægtefælle kunne få op til 80.000 kr. i engangsydelse. Det er helt uden for rimelighedens grænser at forestille sig, at nogen af de to parter, uanset om de har været i ATP-ordningen, lige fra de var fyldt 16 år, hver især eller tilsammen skulle have indbetalt, hvad der svarer til 80.000 kr. Hvem betaler de 80.000 kr., hvis ikke det er de ældre årgange?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den som punkt 3 på dagsordenen opførte sag er som tidligere meddelt udgået af dagsordenen for mødet i dag.

Den næste sag på dagsordenen var herefter:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 175:

Forslag til lov om ophævelse af lov om Lokalradiofonden.

Af kommunikationsministeren (Torben Rechenдорff).

(Fremsat 30/4 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Qvist Jørgensen (S):**

Da vores ordfører på dette område, hr. Helge Mortensen, er en af de ret mange medlemmer, der i år og i denne uge fylder 50 år, skal jeg påtage mig at fremføre vores synspunkter.

Vi synes på en måde, det er ærgerligt, at Eberød Bank skal nedlægges. På den anden side er det jo prisværdigt, at regeringen og de partier, der stemte for loven, nu er kommet til den erkendelse, at denne meget omtalte bank kun kan eksistere i fantasiens og i fiktionens verden.

Da loven blev vedtaget i juni 1988, advarede vi imod dens gennemførelse. Vi mente, det var forudsigeligt, at loven ikke ville komme til at virke efter hensigten. For det første, fordi omgængelsesmulighederne er oplagte – det pegede vi på i et betækningsbidrag – for det andet, fordi kontrolmulighederne er vanskelige og kræver omkostninger og bureaukrati, som ikke står mål med omsætningen. Endelig advarede vi imod regeringens forestilling om reklameindtægternes størrelse; det samme gjorde i øvrigt også lokalradioerne.

I bemærkningerne til dette lovforslag indrømmer regeringen da også, at den har taget fejl, og vi står så tilbage med palmerne og kan sige: Hvad sagde vi? Men vi vil nu ikke være særlig hoverende.

Vi har først og fremmest været imod Lokalradiofonden, fordi den er uretfærdig over for de fleste lokalradioer. For de små og mellemstore radioer, som har haft svært ved at få økonomien til at hænge sammen, betyder afgiften på de 10 pct. ofte, at man enten ikke kan skaffe pengene eller må låne sig frem. De fleste radioer kører med underskud; og der er jo ikke tale om, at man skal betale afgift af overskud, men af omsætningen, og derfor betyder afgiften, at underskuddene bliver større, og når det så lykkes at få dækket underskuddet ind ved tilskud eller gaver, ja, så skal man igen aflevere 10 pct. i afgift.

Tanken var så den, at der skulle komme et beløb tilbage i radioerne – man drømte om et tilskud i størrelsesordenen 450 kr. pr. sendetime – og hvad er det så, der er kommet ud af det? Ja, hvis radioen er heldig, kan den få ca. 35 kr. ud af det pr. sendetime; det kan vi jo se beskrevet i tabellen i bemærkningerne. Vi vil egentlig hævde, at et så beskedent beløb vil enhver radio kunne skaffe sig uden Lokalradiofonden.

Sandheden er jo den enkle, at denne Lokalradiofond har medvirket til lukning af flere stationer, end den har gavnet, og derfor kan vi i det hele støtte lovforslaget om nedlæggelse af fonden. Til gengæld mener vi, at der bør etableres en støtte til de små lokalradioer, til deres direkte og faste udgifter, dvs. til udgiften til Koda og Gramex, og vi vil i udvalgsarbejdet se på, hvilke beløb det drejer sig om, og på hvilken måde støtten kan finansieres og ydes.

I forbindelse med lovrevisionen i næste samling vil vi endvidere lægge op til en udvikling på nærmedieområdet, så det bliver lettere og almindeligt, at borgerne kan komme til orde i disse medier. Vi tænker på en ordning med etablering af båndværksteder, hvis produktioner skal sikres adgang til medierne igennem en såkaldt åben kanal, en mulighed, der allerede i dag eksisterer, men som efter vores opfattelse ikke bliver tilstrækkeligt udnyttet.

Jens Jørgensen (KF):

Jeg vil gerne på Det Konservative Folkepartis vegne give regeringens forslag, forslaget fra kommunikationsministeren, vores varmeste tilslutning.

Da loven i sin tid blev gennemført i 1988, var den et led i et større samlet projekt, havde jeg nær sagt, omkring lokalradioer og finansiering